

ПОЉОПРИВРЕДНА САВЕТОДАВНА
И СТРУЧНА СЛУЖБА ЧАЧАК ДОО

Тел. 032/320-710. Факс. 032/320-712. e-mail: ovcar@vu1.net psscacak@psss.rs

Број 01

Датум и место издавања: 15.01.2012. Чачак

Тираж: 350

БИЛТЕН ЈАНУАР 2012.

САДРЖАЈ:

1. ИФС стандард - Дипл.инг Радован Шеварлић
2. Међународни задружни принципи- Дипл.инг Радован Шеварлић
3. Технологија гајења факултативних и јарих сорти пшенице- Дипл.инг Милисав Тиосављевић
4. Влашац – *Allium schoenoprasum*- Дипл. инг Милан Дамљановић

ИФС стандард

Безбедност хране све више постаје глобални проблем. Овај стандард је најпре почео да се користи у Немачкој и Француској. Основан је од стране удружења трговаца и уз помоћ међународних институција. Циљ IFS стандарда је да се захтеви свих трговаца обједине у једну целину, пре свега ради заштите безбедности потрошача. Као и сви међународни стандарди и IFS подлеже сертификацији од стране трећих лица. На овај начин је добављачима, који поседују сертификат, олакшан пласман код оних трговаца који захтевају здравствено безбедне прехранбене производе. IFS стандард је нарочито погодан за све добављаче немачких и француских продаваца брендираних прехранбених производа без обзира на сектор и величину. Структура

овог стандарда одговара стандарду ISO 9001, али са посебним акцентом на безбедност хране, стандарду HACCP, уз обавезно поштовање добре произвођачке и хигијенске праксе. Процес сертификације подразумева континуирано побољшање у току самог надзора и преузимање одређених корективних акција. Поседовање IFS сертификата може да подигне имиџ и углед код пословних партнера. Поред безбедности хране, овај стандард се односи и на непрехрамбене производе (козметика, производи за домаћинства, роба широке потрошње). Кроз увођење IFS стандарда је олакшано поштовање законских прописа и норми, али исто тако долази и до рационализације трошкова, пре свега трошкова интерних и екстерних контрола.

Дипл. инг агрономије Радован Шеварлић

Међународни задружни принципи

Задругарство у свету представља веома развијен покрет који тренутно окупља око 800 милиона задругара који су окупљени у укупно 207 националних и 8 интернационалних савеза. На нивоу света у задругама је запослено око 100 милиона људи. Свуда у свету задруге послују на основу одређених принципа који су

установљени још 1995. год. Ови међународни принципи, као и законодавство појединих земаља, представљају основ за развој задругарства и остваривање економских и других циљева задругара. Основни принципи задругарства су:

1. Добровољно и отворено чланство
2. Демократска контрола чланова
3. Економска партиципација чланова
4. Аутономија и независност
5. Образовање, обука и информисање чланова
6. Међузадружна сарадња
7. Брига за заједницу

Чланство у задругама је добровољно, што значи да задругар може постати свако ко испуни одређене услове који су дефинисани задружним правилима. Контрола у задругама се врши на демократски начин преко демократски изабраних органа, што и представља један од највећих предности задруга као облика организовања пољопривредника. Једна од најбитних претпоставки успешног пословања једне задруге је да њени оснивачи, тј. задругари, своје пословање врше управо преко задруге и да учествују у оствареној добити сразмерно висини промета који су остварили у пословању. Још једна од претпоставки успешног оснивања и пословања једне задруге је да она буде независна од било каквих спољних, пре свега политичких, и да своје пословање усклађују са тржишним принципима пословања.

ТЕХНОЛОГИЈА ГАЈЕЊА ФАКУЛТАТИВНИХ И ЈАРИХ СОРТИ ПШЕНИЦЕ

На подручју рада ПССС Чачак под озимом пшеницом је засејано око 80 % од планираних површина . Разлог не испуњења плана су лоше временске прилике током сетвеног периода (суша). Произвођачи који желе да обаве сетву у наредном периоду па све до пролећа треба да употребе факултативне и јаре сорте пшенице .

Процес јаровизације , који пшеници омогућава да класа и сазри , код јаре може да се одвија и при температури од 5 - 10 Ц за разлику од озиме , којој је за овај процес неопходна нижа температура , од 0 - 5 Ц . Могућност да се јаровизација спроводи при поменутиим температурама сврстава јару пшеницу у пролећну културу .

Кроз пословање задруга олакшано је едуковање и образовање чланова, који на овај начин долазе до свих информација које су им битне за организовање њихове производње. Свака задруга може, уколико то жели, постати чланица националних и међународних задружних савеза, и у свом пословању може користити искуства из других земаља. Поред остваривања економских циљева, задруге воде рачуна о друштвеној заједници кроз организовање разних манифестација, приредби, изложби и др.

Дипл. инг Радован Шеварлић

Типичне јаре сорте пшенице не поседују генетску отпорност према ниским температурама , што ограничава њихову сетву у јесен . Сорте које имају генетску отпорност према ниским температурама и способност да јаровизацију спроведу при повишеним температурама припадају озимо – јарим односно факултативном типу . Овакве сорте могу да се сеју од јесени до краја марта на нижим теренима , а јаре од фебруара . У брдско – планинским крајевима сетва се обавља и у априлу . Правило је да је производња успешнија ако је сетва ранија .

У технологији гајења нема неких изражених разлика у односу на озиму пшеницу:

- Предсетвену припрему земљишта треба обавити квалитетно како би ницање било уједначено .

- У погледу захтева према земљишту јара пшеница је скромна , а најбоље успева на плодним , неутралним до слабо киселим земљиштима .

- Количина ђубрива зависи од плодности земљишта , предусева ...Најблољи и најсигурнији начин да се утврде потребне количине хранива је да се уради хемијска анализа земљишта . За постизање високих и стабилних приноса неопходно је да се обезбеди:

Азота – 120 - 140 кг , Фосфора – 50 – 60 кг и Калијума – 50- 60 кг / ха чистих хранива .

При избору сорте треба водити рачуна о року сетве . За касну јесењу ии и рану пролећну сетву препоручујемо сорту Невесињу , а за све пролећне рокове сетве сорте Наташу и Венеру . Количина семена по јединици површине зависи од више фактора :

- Броја клијавих зрна по 1 ха / сортна особина /
- Маса 1.000 зрна
- Употребне вредности семена

- Квалитета предсетвене припреме земљишта

- Времена сетве

- Квалитета саме сетве

Орјентациона количина семена за сетву креће се од 240 – 260 кг/ха.

Први посао после ницања усева је прихрањивање . Количина азотних ђубрива зависи од : предусева , употребљених НПК хранива у предсетвеној припреми , стања усева итд . Орјентациона количина азотног ђубрива КАН-а је 200 – 250 кг/ха .

Заштита од корова се обавља истим препаратима као и за озиму пшеницу . Посебно треба обратити пажњу на појаву Леме / лисна пијавица / и у случају њене појаве обавезно извршити третирање инсектицидима .

Време жетве зависи од рока сетве и сорте . У сваком случају жетва се обавља непосредно после жетве озиме пшенице . Жетва сорте Венера се обавља када и жетва озиме пшенице . У равничарском делу је то средином јула , а у брдско – планинском прва половина августа .

Принос у највећој мери зависи од рока сетве и нивоа примењених агротехничких мера . Ако се сетва обави у јесење – зимском периоду / факултативне сорте / односно рано у пролеће /јаре сорте / , приноси могу бити и преко 5 т/ха .

ПССС Чачак

Милицав Тиосављевић

Влашац – Allium schoenoprasum

Влашац је вишегодишња биљна врста из породице љиљана, пореклом из источне Азије у Европу донет почетком нове ере. У римско доба био је веома цењен као зачин и храна али се много користио и као лековито средство. Данас се влашац најчешће среће као баштенска култура, али и као дивља, самоникла биљка која расте на хумидним местима на ивицама шума као и близу потока и река.

Као што смо рекли, влашац је луковичаста биљка која под земљом образује нежну и ситну луковицу због чега се у народу често назива и мали црни лук. Над земљом образује густ и атрактиван бокор уских цевастих листова дугих двадесет до четрдесет сантиметара, због којих се највише и гаји. Сади се крајем марта а почетком јуна формира декоративна цветносна стабла са бледо љубичастим цветовима. Влашац је биљка отпорна на ниске температуре као и на физичке повреде па се зато лишће може више пута у току године шишати после чега се брзо регенерише. У току године под земљом се уз главну луковицу јавља већи број мањих луковица помоћу којих се влашац расадјује мада се може производити и сетвом семена али уз редовно умерено заливање. Ова биљка воли дубока влажна земљишта лакшег механичког састава као и сеновита и заштићена станишта. Захтева умерено дјубрење минералним дјубривима

и скромну негу током вегетације. Током зиме луковице се могу пресадити у саксије и гајити у заштићеном простору без превеликих потреба за топлотом али уз редовно заливање и тако продужити време коришћења на целу годину.

Мада се код нас ретко среће на пијацама и супермаркетима у САД, Јапану, Кини и Индонезији, влашац је редовни артикал штандова са поврћем. Захваљујући свом благом ароматичном укусу и атрактивном изгледу веома много се користи као додатак салатама, супама и умацима. У сушеном облику се користи у огромним количинама нарочито у кухињама источне азије. Због високог садржаја гвожђа и витамина Ц одлично је природно средство против малокрвности и пролечног умора. Захваљујући високом садржају слузастих материја у народној медицини се користи за сузбијање цревних паразита као и за лечење поремећаја дигестивног тракта. Све ово је утицало на то да код нас нема организованог гајења ове културе на већим површинама али да се све чешће може видети у баштама, малим поврћацима па и на балконима стамбених зграда.

За ПСССЧачак

Милан Дамљановић дипл.инж

